

Romano hangos

15re

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 18 • ČÍSLO 8 • VYŠLO 15. ČERVENCE 2016

zprávy

LIBEREC – Kárný senát Nejvyššího správního soudu potrestal liberického soudce Miloše Zbránka za to, že na webu ironicky psal o uprchlících a osočoval pracovníky nevládních organizací. Podle verdiktu svými články ohrožoval důstojnost soudcovské funkce a pohyboval se za hranicí slušnosti. Soudce má představovat autoritu a být si vědom, že jeho vyjádření bude veřejností vnímáno citlivěji. Z jeho výraziva uvádíme: „máma Angela nás pozvala...“, „uspokojování choutek hnusných anglických turistek syřanskými mladíky“, „lidi z neziskovek jsou lidi, kteří neobstojí v běžném životě...“, atd.

Soudce se brání, že jeho vyjádření jsou karikaturou, legrací, srandou, satirou... No, jak pro koho a komu?

z obsahu

Téma čísla:

Brexit

strana 2, 3, 5

**Zájem Romů
o vzdělání roste**Doučování v Muzeu
romské kultury

strana 6

Zemřel Elie Wiesel

strana 7

Brexit a naše ega

Celá ta podívaná je pod britskou úroveň. Koncentrace egomania-ků a buranů kolem toho všeho výrazně přesahuje ostrovní zvyklosti. Mnozí podporovatelé kampaně za Odchod vypadají tak, že spíš než u volební urny by se hodilo mít je na své straně při hospodské rvačce (a to nejen ženy). Nenechte se však zmást: manuálně pracující, méně vzdělaní, méně svěťáčtí, a starší lidé, kteří volili pro odchod Spojeného království z Evropské unie, měli legitimní důvody dát jasný pokyn ke změně směřování své země.

Za prvé, globalizace pro tyto lidi nebyla tak přínosná jako pro ty zběhlejší. Větší otevřenost ekonomiky obecně znamená větší soutěživost a politická opatření ovlivňují, jak a po jak dlouhou dobu bude (náhlé) otevření dopadat na ty zranitelné, než se trh ustálí. Mnozí čeští Romové zažili tuto dynamiku v mikrosvětě po Sametové revoluci. Místo toho, aby se politici snažili alespoň porozumět touhám lidí s nezlepšujícím se životním, často kázali z londýnského Westminsteru do vesnických a post-industriálních kněžišť.

Za druhé, do Británie každý rok přichází o dvě stě až tři sta tisíc lidí více, než z ní odchází. Britové jsou zvyklí na černochoy a Asiaty, takže barva pleti tu neoslňuje. Jenže byli vždy citliví na míru imigrace. Od roku 1997, kdy se vlády ujal nebývale svěťáček Tony Blair, Británie přilákala dvakrát více imigrantů, než za celé předešlé půlstoletí. Prudký příliv imigrantů se promítl do vstupu proti-imigrační Strany za ne-

závislost Spojeného království Nigela Farage. Reiham Salam to poučně popsal v americkém časopise Slate.

Jako člen Evropské unie Británie nemůže omezit imigraci našich blízkých Poláků a Rumunů na základě národnosti, přestože by o to řada tamních voličů stála (poměr východoevropanů přilákaných do království je tak velký, že se v Anglii polština stala druhým nejpoužívanějším jazykem).

Výsadu volného pohybu, kterou Británie dosud poskytovala nám, občanům EU, zároveň odpírala občanům Commonwealthu (Kanada, Austrálie, Nový Zéland), jež jsou Británii historicky blíží.

Za třetí, Evropská unie je neobratná. Způsob, jakým Evropská rada skládá účty svým „voličům“ je kosťtrbatý: členů Rady se nemůžeme zbavit, třebaže setrvávají v omylu.

Evropská komise zvyšuje byrokratickou zátěž a je nevímavá ke zpětné vazbě. Pro Ambrose Evanse-Pritcharda, syna známého oxfordského antropologa Edwarda, byla právě taková dlouholetá přehlídka britského parlamentu dostatečným důvodem k tomu, aby hlasoval pro Odchod: „Všechno ostatní je šum“.

Pokračování na str. 5

ilustrace: Bruce MacKinnon, The Chronicle Herald

M. Daduč: Co čeká Romy ve Velké Británii po Brexitu

23. června 2016 se změnila historie Spojeného království a také celé Evropy, Britové rozhodli v referendu a vystoupili z Evropské unie. Co to znamená pro Romy žijící za ka-

nám La Manche? Rozhovor nám poskytl Michael Daduč, romský aktivista, který žije v Londýně a tamním Romům zde pomáhá už pátým rokem.

Jaká je teď situace českých a slovenských Romů ve Velké Británii? Mezi Romy začala panika, po referendu mě kontaktovali na Facebooku lidé z celé Anglie s otázkou: „Míšo, co bude, už nás posílají domů?“ Snažím se každého uklidnit, že zákony jsou stále stejné a dokud se britská a evropská vláda nedohodne, veškerá legislativa platí. Ať si drží svou práci a učí se anglicky, aby mohli požádat o britský pas. Někteří Romové to vzali hned zhurta a svůj majetek (nábytek a různé věci) začali posílat do Čech a na Slovensko. To je trochu unáhlené, i když pochopitelné, většina dospělých Romů má velké potíže s angličtinou, někteří tu nejsou tak dlouho, aby splňovali podmínky trvalého pobytu. Obávám se, že z dvěstatisíc romských migrantů z Evropské unie (číslo vzešlo z průzkumu z roku 2013, který vyšel v newsletteru ze Salfordské univerzity) jich během dvou let zůstane jen polovina.

Kdo mohl volit v Brexitu? Volil jsi třeba ty?

Je pochopitelné, že jen ti, co mají britské občanství, takže naši evropští Romové nemohli. Nyní se ozývají hlasy, že evropští migranti, nejpočetnější jsou Poláci a Španělé, platí daně ve Velké Británii, a nebylo tedy správné, že nemohli volit. Vláda ale bohužel rozhodla, kdo může a kdo nemůže volit, takže ani já sám jsem nemohl.

Říká se, že migranti z východní Evropy a nemožnost omezovat jejich počet v zemi, byli jedním z hlavních důvodů, proč Britové hlasovali pro odchod z EU. Jak je to ve vztahu k Romům?

Po roce 2014 nastaly změny v nároku na benefity, vláda si všimla, že někteří migranti z EU nikdy prostát nepracovali, tak proč by měli mít nárok na sociální příspěvky? Stát tehdy přitvrdil a nároky a délku pobírání příspěvků zkrátil. Zažil jsem během svého působení

v Roma Community Care v Derby (projekt na integraci Romů) případy, kdy jsem opravdu nebyl schopen pomoci lidem v nouzi. Například svobodné mamince se třemi dětmi, kdy nejmenšímu dítěti bylo sedm měsíců. Ona opravdu nemohla vykonávat žádnou práci během období mateřské, neměla žádný nárok na benefit, protože se nemohla ucházet o práci na úřadě práce, nemohla být ani živnostníkem a neměla dost peněz, aby uživila sebe a svou rodinu. Jediná reálná možnost, jak jí pomoci, bylo najít jí legálního partnera, který bude buď na úřadu práce anebo nejlépe bude pracovat. Bohužel jsem žádného muže nesehnal, úřady postupovaly dle nové legislativy a této mamince hrozilo to nejhorší, co se tady v Anglii děje – odebrání dětí, protože se o ně nedokázala postarat. Mamince jsme zařídili lístky do Čech a odjela.

Pokračování na str. 2

zprávy

BRNO – Muzeum romské kultury vernisází dne 23. června uvedlo výstavu Smoky Pictures (Sazemi poznamenané obrázky) nizozemského malíře Rona Glasbeeka. Jde o ztvárnění Romů v nejrůznějších situacích a místech. Autor byl vernisází přítomen.

CHRASTAVA – Ministryně školství paní Valachová navštívila občany Chrastavy kvůli porušování práv chovanců v místním výchovném ústavu. Zástupci radnice i místní občané na shromáždění nepřipustili oprávněnost volnějšího života chovanců a nehodlali se smířit s názorem ministryně. Nabídlí jí, aby si ty nehodné děti, jejichž práva jsou porušována, vzala k sobě domů.

Pořád stejně se opakující situace jen v jiných souvislostech. S podobnou se setkal nedávno ministr pro lidská práva a legislativu Jiří Dienstbier, kterému jeho pohoršení kolegové ministři taktéž doporučili, ať si ty nehodné Romy, a později také ty nehodné migranty, vezme k sobě domů.

Tyto návrhy občanů, případně i ministrů či poslanců, nám potvrzují, jak stále nemáme k dispozici systémová řešení. Jakoby jednotlivci i z vysoké funkce mohl sám něco zařídit. Problém lidských práv nekolidujících se životem společnosti je těžké vyřešit. Bez racionality a rozumu to nepůjde!

PRAHA – Členové skupiny Ztohoven se dostavili k soudu pro Prahu 1, kde jsou obžalováni z krádeže prezidentské standarty. O vyvěšených obrovských trenýrkách místo standarty se nemluví, ačkoliv to je ten pravý důvod nazývaný výtržnictví a poškození cizí věci. Tři obžalovaní, jejichž jména máme čest uvést – a vydavatelství Romano hangos to myslí vážně, že má tu čest, jsou: David Hons, Filip Crhák a Matěj Hájek.

Se ztrátou standarty se to vysvětlilo: Rozstříhali ji na 1152 kousků a jeden z nich nabídlí dokonce soudkyni Šantorové. Provakace nebo dobrý „frk“? Dostavili se k soudu v divadelních kostýmech, protože soud považují za divadlo. Hrozí jim tři roky natvrdo. Prezident Zeman skupinu Ztohoven označil za obecní blázny, zatímco mluvčí prezidenta Ovčáček mluví o „prasárně“. A máme to z jedné vody načisto!

Čo v skutočnosti znamená BREXIT?

Dňa 23. 6. 2016 sa uskutočnilo referendum o vystúpení či zotrvaní Veľkej Británie v Európskej únii. Práve toto hlasovanie dostalo populárne označenie „Brexit“. Po oficiálnom vyhlásení výsledkov bolo jasné, že Briti odhlasovali vystúpenie z únie.

Ide o zložitý proces, ktorý môže trvať až sedem rokov...

Samotný výsledok referenda ešte odchod Veľkej Británie z EÚ nespôsobuje. Vystúpenie musí byť ďalej odhlasované parlamentom. Dokonca ani po schválení nenastane ihneď koniec členstva Anglicka v EÚ. Je totiž nutné uplatniť článok 50 Lisabonskej zmluvy. Článok hovorí o tom, že členský štát, ktorý oznámi Európskej Rade svoj úmysel vystúpiť z EÚ, uzavrie dohodu o podmienkach jeho vystúpenia, pričom sa zohľadní rámec jeho budúcich vzťahov s úniou. Podľa tohto článku budú mať obe strany na rokovania o desiatkach zmlúv, ktorých je Británia ako člen EÚ súčasťou, dva roky. Podľa predsedu Európskej rady Donalda Tuska však bude na splnenie všetkých náležitostí potrebných aspoň sedem rokov. K predĺženiu lehoty je však opäť potrebný súhlas všetkých členských štátov.

Budú sa všetci Rómovia musieť vrátiť do svojich krajín?

Na internete koluje množstvo informácií, ktoré nie sú pravdivé a Rómovia sú vystrašení. V skutočnosti však nie je dôvod panikáriť. Vystúpenie Veľkej Británie z Európskej únie neznamená vysťahovanie Rómov, ktorí tam doteraz žili. Pokiaľ v krajine dodržia všetky zákony, žijú riadny život, pracujú a o ich deti je dobre postarané, nie je sa čoho báť. Ak ide o Rómov, ktorí doposiaľ nemajú britské občianstvo, odporúčam o neho okamžite požiadať. V takomto prípade je občan chránený úplne a k žiadnym komplikáciám nemôže dôjsť. V situácii, kedy podmienky pre občianstvo nie sú splnené, sa tiež nič zásadne nedeje. Môže sice dôjsť k sťaženiu podmienok pobytu na území Veľkej Británie alebo napríklad k zníženiu či celkovému zastaveniu dávok zo strany štátu. Násilné vysťahovanie alebo bezdôvodné vyhostenie však nie je v demokratickom právnom štáte možné!

V nasledujúcich dňoch sa teda uvidí, či parlament vôbec schváli vystúpenie Británie z Európskej únie. Nemecká kancelárka Angela Merkelová vyjadrila dôveru v to, že sa EÚ dohodne s Britániou tak, aby sa zabránilo odchodu Britov. Teraz už ale vieme, že aj keby k skutočnému odchodu došlo, je to proces, ktorý bude trvať niekoľko rokov a zatiaľ sa nie je vôbec čoho obávať.

Klaudia Vospáľková

O Roma vakeren

je pořad Českého rozhlasu určený pro Romy.
Jeho jednotlivé relace lze zpětně vyhledat
v archivu textů na www.romove.cz

Jak se dotklo vystoupení Británie z EU tamní romské menšiny

Celá politická reprezentace anglické vlády jasně deklaruje, že bude postupovat dle článku 50 Lisabonské smlouvy o vystoupení, kde je jasně napsáno, že vystoupení někteřého z členských států EU předchází dvouletý proces, který, jak již dnes někteří vysocí politici z vlády Davida Camerona tvrdí, může trvat dokonce i delší dobu. Anglie je stále členem Evropské Unie!

Takže na základě těchto faktických a zákonných bodů týkajících se odchodu Velké Británie z Evropské Unie je nutné přijmout a současně věřit, že proces vystoupení je v rukou samotné anglické vlády a nejvyšších politiků z Evropské unie. Prosim, to, co jsem popsal, jsou oficiální postoje a reakce na vystoupení Anglie z EU.

Rád bych ještě dodal pár informací a vysvětlení k současnému životu národnostních menšin, které pochází třeba ze Slovenské republiky, i naší romské menšiny z České republiky.

Jsou stovky rodin, které se musejí v posledních letech, nebo přesněji od roku 2014 až do současnosti, řídit podle nových zákonů a směrnic o pracovním zařazení všech občanů z Evropské unie, které nařizují, aby si každý příchozí zajistil práci, a pokud si nezajistí práci, tak do šest měsíců nebude moci požádat o zákonné sociální benefity i jiné benefity. V případě prokázaného nesplnění tohoto potřebného bodu na uplatnění benefitů mu pak nebudou poskytnuty žádné zákonné benefity. To znamená, že kdo pracuje více než šest měsíců, má právo na benefity. Kdo nepracuje, tak je nemůže dostat, i když má třeba děti atd.

Když však tyto rodiny řádně žijí, pracují a plní své rodičovské

povinnosti, děti chodí do školy a učí se dobře, tak tyto rodiny i jejich děti jsou pozitivně hodnoceny. Já žiji v Margate a zde jsou zaměstnání všichni Romové i jejich dospělé děti, děti chodí na střední školy i na univerzity a školní docházka je velice dobrá. Měl jsem jednání i s vysokými úředníky města, kraje i vedením policie, a všichni hodnotí naši komunitu velice pozitivně, v tom smyslu, že se v posledních dvou letech vše pozvedlo – jak zaměstnanost, pracovní uplatnění, tak školní docházka všech dětí, zde v Margate i celém Kentu.

Pokud se objeví nějaké rodiny nebo jedinci, kteří mají problémy, třeba užívají drogy, tak se vše řeší dle zákona a s pomocí odborných poraden. Nevím o nikom, že by byl vystěhován násilně, nebo by na něj někdo z úředníků dělal nějaký nátlak, kde by se dalo uvažovat, že by ti lidé byli diskriminováni. Není tomu tak, a vždy se najde důkaz, že šlo o neplnění povinností té dané rodiny nebo jedince.

Musíme si všichni uvědomit, koho se bude toto vystoupení týkat. Že nikdo nebude vystěhováván tak, jak to psali někteří. To oni sami vytváří strach v těch lidech a rodinách, kteří chudáci nevědí, co může nastat a co nemůže nastat. To, co dělají takoví lidé, tak za tím je nějaký jejich osobní zájem a hrají si z těmi neinformovanými rodinami a možná je straší i úmyslně. To je ale pak jejich veřejná chyba a tito lidé ztrácí důvěru na základě lží a nepravd, které ostatním lidem sdělují. Já sám se snažím aktivně lidi uklidňovat, a vysvětluji jim objektivně a pravdivě situaci, že nemusí mít strach.

Pokud nebude aktivován článek 50 Lisabonské smlouvy (Treaty on European Union), tak se v podstatě zatím žádný proces o vystoupení neděje! Nejdříve bude anglická vláda vyjednávat s EU, jak jsem již popsal výše, a možná celý proces bude trvat dva roky nebo i déle. A jsou i takové názory, které mají oporu v zákonech Velké Británie, že vláda nemusí respektovat lidové referendum, když by se zjistilo, že by to na základě analýz vážně poškodilo anglické království, a nemuseli by vystoupit z Evropské Unie. Tento názor je relevantní, ale je až ten poslední v řadě ještě několika jiných řešení.

Závěr:

Na základě mých zkušeností i zkušeností mých přátel dlouhodobě zde žijících, naši lidé (Romové, Češi i Slováci) nemusí mít strach, že by se stalo něco, co by zničilo jejich život zde, a dostali by se do nějakých vážných trampot. Tak tomu nebude.

A věřím, že tak, jak je Spojené království uznávané po celém demokratickém světě, tak si zachová tu tvář království, které vnímá osudy lidí a každého jedince! Že jsou a budou dodržovány mezinárodní úmluvy, svobody, demokratické principy občanské rovnosti a všeho života, který zde tito lidé žijí a mohou se spoléhat na spravedlivé zacházení s každým, bez rozdílu barvy pleti, sociálního postavení atd.

Děkuji Vám za příležitost vyjádřit se k tak důležité věci života lidí ve Velké Británii a jejímu vystoupení z Evropské unie.

Petr F. Jano
*International
Christian Movement*

Michael Daduč: Co čeká Romy ve Velké Británii po Brexitu

Dokončení ze str. 1

Kdy vlastně začali Romové odcházet do Velké Británie?

Naši českoslovenští Romové do Anglie emigrovali hned po pádu železné opony a žádali politický azyl, někteří z nich pak požádali o britské občanství. Proces získání britského občanství nebo jinak britského pasu je finančně nákladný. Žádost pro dítě stojí 936 liber a pro dospělého 1121 liber, samozřejmě je třeba započítat, že součástí získání britského pasu je test znalosti angličtiny a znalosti britských dějin. Většina Romů, kteří emigrovali, dodnes stále nemá vyhotovený pas, a tudíž nejsou oficiálně Britové.

Další, jako například já, přišli do Anglie po roce 2004 na základě pracovního povolení, tehdy se hranice otevřely. Během této doby do roku 2011 Romové mohli žádat o sociální příspěvky jen v tom případě, že měli odpracováno dvanáct měsíců nepřetržitě, pokud ne, nedostali žádnou sociální podporu, jako například příspěvek na bydlení. Po roce 2011 bylo pracovní povolení zrušeno a naši Romové mohli požádat o podporu v nezaměstnanosti a sociální příspěvky. Naši Romové si to řekli díky moderním informačním technologiím a hromadně migrovali z Čech a Slovenska za novým životem.

Pokud tedy chtějí Romové zůstat ve Velké Británii, co se Brexitem změnilo?

Pokud Romové chtějí dále žít v této zemi, musí pro to něco udělat, a to je požádat o trvalý pobyt a pak britské občanství. Trvalý pobyt mohou získat tak, že jsou tu pět let, pokud opustí Anglii na více než dva roky a pak se vrátí, nárok na trvalý pobyt ztratí. Nárok na trvalý pobyt má živnostník, pracovník, uchazeč o práci, student s pojištěním, soběstačná osoba s pojištěním. Někteří mohou požádat o předčasný trvalý pobyt, a to za podmínek, že jsou tu dva roky a přestali pracovat nebo vykonávat živnost na základě trvalé pracovní neschopnosti (pracovní úraz anebo nemoc z povolání).

Jak vidíš vývoj do budoucna?

Urychlení integrace a pomoci od britské vlády se Romové jen tak nedočekají, Británie je v politické a ekonomické nestabilitě. Objevují se nenávistné a rasistické útoky, zatím jsem neslyšel o útoku na Romy v Anglii, ale například polský otec se synem byli napadeni ve městě Brighton, které je známé jako město LGBT komunity. Doufám, že se tyhle útoky nebudou opakovat, stát totiž nenávistné a rasistické útoky netoleruje.

Jak ty se cítíš ve Velké Británii a jak se tam podle tebe Romům žije?

Přál bych si osobně, aby co nejvíce našich Romů zůstalo v Anglii, protože se k nám Britové chovají jinak než doma, protože naše děti nejsou v segregovaných školách a mají velké možnosti k uplatnění po studiu. Když jsem pracoval v roce 2013 v Sheffieldské základní škole na druhém stupni, měl jsem tam děti ze středního Slovenska z osad. Žákům jsem opakoval, že v téhle zemi mají šanci, že nejsou v praktické škole na Slovensku, ale že jsou v britské škole, že rasismus a diskriminace, pokud je zažijí od spolužáků, nejsou tolerovány. Někteří z nich nastoupili na střední školu a jsem na ně moc pyšný. Máme také řádné a slušné bydlení, nejsme na ubytovnách, jako bohužel mnoho Romů v Čechách, nikdo nás v obchodě nesleduje a svobodně můžeme v supermarketu nakoupit. Pro mě samotného by byl psychický šok se vracet do Čech, zase budu jen „cikán“ a mé děti budou terčem útoků od české společnosti.

Michael Daduč
*nezávislý romský akvitaista,
Londýn, zakladatel Roma
Community Care, zpracovala
Alica Sigmund Heráková*

Anketní otázka

Jak vnímají Romové žijící v Británii nebo mající tam příbuzné tzv. Brexit – výstup Británie z EU?

Lýdia Kottárová, SR – Topoľčany

V UK mám dve netere, ktoré hneď po maturite odišli za prácou do zahraničia. Jedna žije s rodinou priamo v Londýne a druhá v Írsku v Belfaste. Od samého začiatku tam obe pracujú, pretože u nich neexistovala jazyková bariera. Naopak, ešte sa zdokonalili v angličtine a majú už i príslušné občianstvo. Sú tam niečo vyše osem rokov, narodili sa im tam aj deti. Netere žiadne problémy nemajú a ani sa neobávajú, že by sa museli vrátiť domov. Sú tam ale Rómovia, ktorí sa do práce buď nedostanú kvôli jazykovej bariére, alebo jednoducho sa im pracovať nechce a žijú len zo sociálnej podpory. Práve kvôli tomuto sa tam menili aj zákony sociálnej politiky, ktoré najviac zneužívajú Rómovia. Tito ľudia sa budú musieť vrátiť domov do svojich krajín. Ak sa tak naozaj stane, budú na tom veľmi zle, pretože doma sa nebudú mať kam vrátiť. Svoje byty, prípadne domy, museli predať na cestu do zahraničia.

Eleonora Facchin, Švýcarsko – Zug

Cudzinci žijúci v UK musia zarobiť 35 000 £ ročne. Myslím si, že situácia Rómov bude záležať na podmienkach, aké bude mať krajina, ktorá nepatrí do EU. Všetko bude záležať od dôvodu ich pobytu v UK a tiež od doby, ako dlho tam žijú. Slovensko je demokratická krajina, ale to neznamená, že našim ľuďom nemôže byť poskytnutý azyl. V UK môžu byť, ale už len na základe pracovného, študentského pobytu, alebo na základe uzavretia manželstva s anglickým občanom. Tento občan musí vykázat zabezpečenie asi 18 000 £ ročne na životné náklady pre nepracujúceho partnera. Kto nemá prácu, alebo nemá odpracovaný určitý čas, z ktorého má nárok na nezamestnanecku a sociálnu podporu, tí sa budú musieť vrátiť do vlastnej krajiny. Toto sa týka všetkých cudzincov žijúcich v UK.

Emil Miko, ČR – Rokycany

Ehin man duj phrala andre Anglija. jon phenen, hoj kole, so odej keren šukares buti, the starinen pes u funginel e famel'ija sar kampol, ta kala Roma nadaran. Pal'is odej ehin Roma, so len nane statusi u naken ňikhaj buťa u dživen ča kolestar, so chuden pal o socialki. No, kamav te phenel, hoj kale Roma, so nachudle statusi the ňikhaj na keren buťa, ta kale Roma but daran u phageren peske o šere, kaj len o Angličana bičhavena pale khere. Hin oda dost logicko pre koda themos, kaj dživen ola Roma. Džal pal kada, hoj adaďives ehin phari doba u ňiko nakamel te džidařel le migranten andre peskeri phuv. Kole themos kale nipendar, so odej dživen, ča avkes bodaj u ča vibitones len vichan avri le využinen o sistemas, ta kale Roma avena savore khere. Hojča, ajse Romenge adej pro Čechi the pre Sovensko ela baro vigos. Bo savoro biken-de u nane len, kaj te visařon. Ena pal o ubitovni u kas ela bacht, ta džana ke peskere famel'iji. Imar akana pojekh aven khere u hine pal o ubitovni. Gondolinav, kaj aňi amenge pes kada napačind'ahas, te mušind'amas te řikerel varekas, ko nakamel buti te kerel u ča užarel kana chudela hjaba savoro. Varesave Roma peske mušinen te uvedominel, kaj kole themos lendar nane absolutnes řisavi chasna, u mek jon pes pal lende mušinen te postarinel.

Aľe kada, hoj e Anglija gefas avri andal e EU, nane miřtes. Na andal koda, hoj len hin pherdo migranta andre peskeri phuv, aľe hoj řaj pes lokes rozperel caľi EU u kalestar řaj avel andre caľi EU baro problemas. Džal pal koda, hoj sar pes rozperela e EU, ta mekča akor peske savore themi andre Evropa kerena, so kamena. Pal'is čačes o Roma řunaha pre peskeri cipa, sar amencajedřinenina o gadže. Mi arakhel o Del, kaj kajso vare-so te avel, bo imar amen čačes na ela, kaj te denařel. Adaďiveseskeri la lumakeri poľitika ehin but napnuto u gondolinav, kaj starčinel čino, kaj te avel trito lumakero mariben, nane oda pheras kada, aľe dar.

V Anglii mám dva bratry a oni tvrdí, že Romové, kteří pracují a jejich rodiny fungují tak, jak mají, tak se nemusí ničeho bát. Tvrdí, že tam ale žijí i tací Romové, kteří nemají žádný status, nikde nepracují a žijí jen ze sociálních dávek. Tito lidé se bojí, že se budou muset vrátit domů, kde už nemají nic. Já si myslím, že je to i dost logické, je opravdu těžká doba a nikdo nechce ve své zemi živit migranty. Romové, kteří žijí v Anglii jen tak na oko a mazaně vyžívají sociální systém, se budou muset vrátit domů do svých krajín. Doma všechno pro-

dali, doma budou trpět, pykat a bude s nimi konec. Budou bydlet na ubytovnách, a jen málo bude mít to štěstí bydlet u svých rodín. Romové, vyžírkové, kteří se museli vrátit domů už dřív, bydlí na ubytovnách. Myslím si, že ani nám by se nelíbilo, kdybychom museli podporovat lidi, kterým se nechce pracovat, a jen čekají, kdy dostanou vše zadarmo. Tito Romové si musí uvědomit, že státy, do kterých emigrovali, nemají z nich žádný prospěch, ba naopak, musejí se o ně postarat.

Ale že Anglie vystoupila z EU, to není dobře. Ne kvůli migrantům, ale že svým rozhodnutím může zapříčinit rozpad celé EU a dnes už by to byl velký problém. Kdyby se tak stalo, tak všechny státy by si dělaly, co by chtěly. To potom bychom my Romové pocítili na vlastní kůži, jak by s námi gádže jednali, a jak by se k nám chovali. Nedej Bůh, aby se něco takového stalo, už bychom opravdu neměli kam utéct. Politika dnešní doby je moc vypjatá a myslím si, že stačí jen málo a může nastat třetí světová válka. To by už nebyla leg-race, jde z toho strach.

Simona Žigová, ČR – Moravský Písek

Myslím si, že VB vystoupila z EU proto, že většina Romů tam žije jen na dávkách a nechce se jim pracovat. Potom se chlubí, jak se jim tam vede dobře, jaké mají auta. Někteří Romové utekli do VB před vězením a teď se bojí, že se budou muset vrátit zpět domů a jít rovnou do vězení. Ti, co tam pracují, těm to hrozit nebude, ti můžou být v klidu.

Kuruc Vandi Nikolas, Anglie – Londýn

Vůbec tady nejde o cigány, že by vyžírali Anglii. Z mého pohledu, 90% našich cigánů tady maká. Je statisticky dokázáno, že migranti z EU víc dávají, než berou. Angličanům spíš jde o to, že jim bereme práci, kterou by oni stejně nedělali. Není to tady tak růžový, jak si hodně lidí myslí. Kdo nemaká, je na tom špatně, tak jako všude jinde na světě.

Marie Telváková, Anglie – Peterborough

Je to pravda, že ten, kdo pracuje, domů nepůjde. My jsme tady už pět a půl roku, pracujeme a nebojíme se, že nás vrátí zpět do ČR.

Vojtěch Rác, ČR – Kladno

Já osobně tuto situaci nevidím tak dramaticky. Ano, jsou tam i rodiny, které se ani po 10 letech nedokázaly naučit jazyk. Jsou permanentně na sociální podpoře a přitom pracují na černo. Ale převážná část Romů pracuje na kontrakt a ovládá i jazyk. Tito Romové nemusí mít obavy, a pokud v budoucnu budou usilovat o anglické občanství, tak budou pro ně platit podobná pravidla jako v USA. Budou se moci ucházet o občanství formou placené žádosti a zkouškou způsobilosti žadatele o občanství. Pokud si dobře pamatují, tak tato pravidla platila i před referendem, jen se o nich nemluvilo.

Jan Cverčko, ČR – Liberec

Mám také příbuzné v UK, a já sám jsem tam žil a pracoval. Ale z rodinných důvodů jsme se museli vrátit domů. Co se týče našich lidí v UK, tak to je problém, protože nikdo neví, co bude. Je mnoho scénářů, ale ani jeden neříká, co a jak. Lidi v UK byli obelháni a nebojím se ani říct, že tento hloupý politický tah byl podvod na občany Británie a nejen na ně. EU se cítí být postojem Britů uražena a chce rychlejší cestu odtržení. Co to tedy znamená pro naše lidi? Požádat o povolení k pobytu nebo o povolení k práci? Ti, co tam žijí déle, mohou požádat o občanství, protože dle našich zákonů mohou mít i dvoje. Bohužel, záleží, jak jsou na tom s angličtinou a historií Anglie a znalostí politiky. No, ale pokud Cameron splní to, co avizoval, a jakože Cameron své sliby plní, předá svému nástupci svůj návrh, že přistěhovalci, kteří si nevydělají ročně více jak 30 tisíc liber, nebudou vítáni. Nevím, jak to budou vykonávat. Je tam mnoho rodín, které vlastní svůj dům, firmu. Jak jim to vyplatí, když budou muset odejít? Velká nejistota pro Romy jak v UK, tak i v jejich domovině. Tady v Čechách je nic dobrého nečeká. Pro Romy není tady práce, bydlení a sociální jistoty, na které byli zvyklí z UK. Hrozná doba opravdu. Všem, kteří nyní řeší tuto situaci, přeji hodně štěstí.

připravil Gejza Horváth

komentář

Brexit se stal skutečností

KAREL HOLOMEK

Brexit, neboli výstup Británie, rozumí se z Evropské unie. (Složenina dvou anglických slov: exit = výstup, východ, zkratka Británie = Br).

Nedávné referendum rozhodlo, že jen nepatrně větší část Britů vyjádřila vůli odejít z Evropské unie (EU), v poměru 52:48. To rozhodně není přesvědčivé vítězství. Některé části Británie, jako Skotsko a Severní Irsko, naopak hlasovali „In“, tedy zůstat v EU. A Bůhví, jestli tisíciletá říše Velká Británie zůstane nadále celistvá a pevná, nerozdrobená o tyto části země.

Účelem tohoto článku pro Romano hangos není rozebírat důvody, proč se to stalo. To je už teď předmětem celé spousty komentářů a moudrých rozborů odborníků na slovo vzatých i neodborníků a bude pokračovat týdná a měsíce, než se reálný rozchod uskuteční. Během té doby se může mnohé změnit.

Pro nás je důležité, co tento krok bude znamenat pro české občany tam žijící, mezi nimi i Romy, a pro ty z ČR, kteří tam hodlají přijít a žít tam.

Jedna věc je jistá: Británie zůstane nejbližším přítelem EU, tedy společným trhem, společensky, kulturně, a to bude mít příznivý dopad i na vztahy mezi cizinci tam žijícími a přicházejícími. Mluvím o lidech, kteří jsou ochotni dodržovat pravidla hry, zákony a zvyklosti, a kteří tamní společnosti mohou něco přinést: podnikatelsky, schopností vykonávat služby, které třeba tuzemcům mnoho nevoní a podobně. Tací lidé – a mezi nimi bude i mnoho Romů, potíže mít nemusí a obavy z vyhoštění taky ne. Jsem o tom přesvědčen. Takovou nerozumnou politiku žádná rozumná země nedělá. A neudělá to ani Anglie.

Vyhoštěn bude každý nemilosrdně a hned, kdo se dopustí přečinu. Ale to platilo, i když Británie byla členem EU.

Určitě dojde ke změně systému sociálních dávek pro příchozí nebo zůstávající, kteří se stanou nezaměstnanými.

Nebudou to již členové EU, pro které platila celoevropská unijní pravidla, nýbrž členové cizí, byť spřátelené země. To budiž výstrahou každému u nás, kdo by hledal štěstí v Anglii bez náležité odborné, psychologické a volní přípravy, očekávaje, že o něj bude pečováno jako u nás. To ani náhodou.

Vízová povinnost pro návštěvy Anglie asi nebude zavedena pro příštích několik let, pokud se něco nezvrtne. Pasy budou ovšem potřebné. A nedal bych nic za to, že postupně bude zavedena i elektronická registrace návštěv, jako je tomu například do Kanady. Není žádným tajemstvím, že součástí této registrace je i příslušná lustrace osoby, která se registruje. Přístup do Anglie nebude úplně volný.

Žádná tragédie se nestala. Pro pracovitě a schopné lidi, umělce i muzikanty, Anglie bude stále mít otevřenou náruč. Pro české nespokojence s EU, kteří by se chtěli zachovat podle vzoru Británie, mohou jen říci:

Británii vstup do EU přinesl užitek, vstup ČR do EU byl však přímo nebeskou manou a znamenal vzestup, o kterém jsme dříve jen marně mohli snít. To by měli ocenit především Romové. Při vši kritice EU stále platí, že nikdy v Evropě nepanovaly lepší poměry než právě teď. To jen pro ty, kteří by mohli naskočit na neapnou výzvu prezidenta Zemana, aby chom si i u nás zorganizovali referendum o výstupu z EU. Czechxit? Ani prezident nemusi být ochráněni proti zatemňování mozků!

Třeba další důvod, proč jim není třeba příliš naslouchat.

**Chcete přispívat
na naše anketní stránky?
Ozvěte se na rhangos@volny.cz,
nebo přímo šéfredaktorovi
na romanohangos@gmail.com.**

Vernisáž výstavy Smoky Pictures

23. června zahájilo Muzeum romské kultury vernisáží výstavu nizozemského výtvarníka Rona Glasbeeka s názvem Smoky Pictures. Proč zrovna Smoky Pictures, tedy v češtině zakouřené obrazy? Důvody jsou hned dva. Jedním je zájem Rona Glasbeeka o romskou tematiku, který v něm vzbudil román maďarského romského autora Menyhérta Lakatose (v češtině vyšel pod názvem Krajina zahalená dýmem, ve slovenštině jako Začadené obrazy). Druhým důvodem byla zvláštní technika malby, při níž umělec používá převážně odstíny šedé a hnědé barvy, do nichž přidává kávu. Výsledkem jsou obra-

zy s nezaměnitelným efektem rozmazání, které navozují iluzi sledování zobrazených scén přes kouřový opar.

První obrazy z vystavené série vznikly v roce 2014. Původně byly určeny pro výstavu pořádanou při smutném výročí 70 let od transportu Romů a Sintů z Nizozemí do koncentračního tábora v Osvětimi. Obrazy vypráví příběh příchodu Sintů do Nizozemí, ukazují bezstarostné scény života před válkou a smutnou realitu jejich osudů během války. Další část výstavy prezentuje portréty Sintů přeživších nacistickou genocidu, vyobrazení nizozemských Romů a Sintů z 50.

a 60. let, lepenkové objekty v životní velikosti a portréty manuálních hudebníků z Francie. Přestože teplé letní počasí lákalo spíše ke koupání, vernisáž si svoje návštěvníky našla. Vedle výtvarných děl Rona Glasbeeka, které zájemcům sám autor představil v komentované prohlídce, zahrála také kapela Jana Polyaka. S hudebníky si s chutí zahrál i samotný Ron Glasbeek.

Výstavu můžete v Muzeu romské kultury vidět do 18. září. Tento poslední den vás výstavou opět provede sám autor, Ron Glasbeek. Těšíme se na vás!

foto: Lenka Mitrenga, MRK

Brexit a naše ega

Dokončení ze str. 1

Drobná potíž je v tom, že žádný z těchto problémů se britským odchodem z unie nevyřeší. První problém vlastně vůbec není způsoben britským členstvím v Unii a její opuštění živobyті některých chudých se vši pravděpodobností ještě zhorší. Druhý, no – Británie již měla na imigrační politiku výjimku. Odchod jí sice dále rozváže ruce, ale britští vyjednavací těžko uspokojí voliče, aniž by vytvořili problém jiný (omezení přístupu na jednotný trh). A třetí problém nebude samotnou Británií tolik pálit, protože od něj uteče.

Moderní světové dějiny staví politické leadery dnešního západu před nutnost udělat jeden zvláštní kompromis. Musí si vybrat mezi globalizací, demokracií a národní suverenitou: Mohou mít jakékoli dvě, ale ne všechny tři tyto lákadla. Harvardský ekonom Dani Rodrik říká téhle šlamastice Trilemma světové ekonomiky. Právě kvůli této vlastnosti současné zašmodrchané reality nemohou politici před voliči předstírat, že si do kornoutku mohou dát tolik kopečků zmrzliny, kolik jen chtějí. Nebo přesněji řečeno mohou, ale jen do té chvíle, než si všimnou onoho slona v místnosti. V té chvíli ti s pudem sebezáchovy začnou rezignovat. V Británii se právě díváme na štafetovou verzi téhle atrakce.

Prapůvodcem této nemožné situace bylo samotné vyhlášení referenda. Nechat tak důležitou a spletitou otázku rozhodnout pomocí momentálního výkyvu nálad při binární volbě, je stejně lidové, jako bezhlavé. Nigel Farage, nejvytrvalejší bojovník za Odchod, pronesl měsíc před referendem, že výsledek 52:48 (myšleno pro Setrvání) by ze sporu o členství udělal „neskončenou záležitost“ a vyžadoval opakování referenda. Referendum skončilo výsledkem 52:48, ale pro Odchod. Premiér David Cameron naproti tomu vytáhl barevné konfety a oslavuje referendum, ve kterém vyhráli jeho

protivníci, jako cvičení v „demokracii“. Jakkoli je dnes pro britský parlament rozumné řídit se radou lidu, pro pana Camerona je jeho strategie také tou nejpohodlnější. Smrdí učebnicovým přístupem a netečností. Oba borci se v každém případě měli předem dohodnout na tom, jaké rozdíly ve výsledku referenda vnímají jako rozhodující.

Je to o to pikantnější, že osm hodin poté, co se uzavřely volební urny, se počet lidí googlujících „co se stane, když opustíme EU“ více než ztrojnásobil. Pět dní po referendu pak průzkum ukázal, že 7 % voličů za Odchod lituje svého rozhodnutí, oproti 3 % voličů za Setrvání (to by z referenda udělalo remízu). Pro státy, které referendum o setrvání v Unii čeká, je to lekce, aby si stanovily minimální hranici rozhodnosti (ústavní odborníci začínají u 55 %).

Vedle obvykle popisovaných škod může odchod Spojeného království způsobit dva palčivé problémy mimo Anglii: Ještě před dvaceti lety v Severním Irsku doutnal konflikt, který zhatil přes 3500 životů (na britských ostrovech mu rádi říkáme něžně „Obtíže“ – The Troubles). Obavy vzbuzuje, jak budou místní chlapíci reagovat na nové zajištění hranice mezi jejich severním Irskem a Irskou republikou. Ve městech jako je Derry bylo prý letos k vidění více (neozbrojených) britských vojáků než bylo zvykem a nikoho to zatím nedopálilo, tak to tak snad i zůstane. Bezpečná sázka to ale není.

Anglii nejvzdálenějším, ale potenciálně dlouhodobě nejzávažnějším průšvihem může být vliv referenda na kontinentální Evropu. Jak Anne Applebaum v březnu napsala v deníku Washington Post, v současné době stačí dvojce nebo troje špatné volby a můžeme se stát svědky konce NATO, konce Evropské unie a možná i konce svobodného světa tak, jak ho známe. Británie byla zá-

kladním kamenem tohoto světa a až z Unie vystoupí, její hlas v ní bude dennodenně chybět. Tabu odchodu bylo prolomeno a lidé jako Petr Mach nebo Miloš Zeman se budou snažit britský příklad napodobit.

To vše se bude dít v čase, kdy jsou v celé (střední) Evropě obrovské počty neoslovených a bázlivých voličů. Kreml bude připraven podpořit radikální populistické strany přímo i nepřímo skrze dezinformační kampaň a bude dál hrát vojenské hry podle pravidel „sfér vlivu“. Pokud dojde k nějaké znatelné reformě Evropské unie (méně papírování), bude to užitečné, ale krátkodobě to nepomůže s kamenem úrazu.

Valnou většinu lidí a skupin, které vedli britskou kampaň za Odchod, lze se vši vážností popsat jako bezstarostné děti: Ať už navenek pózovali jakkoli, nejraději si hrají na svém písku. Když si někdo půjčí jejich lopatku, prstem na něj ukazují. Někteří se účastní vypočítavých výprav za mocí, jako bývalý starosta Londýna Boris Johnson, který sice vedl kampaň za odchod, ale ve skutečnosti odejít nechtěl. Jiní se oddávají emocím a ideologiím a jsou nepozorní k současnosti, jako Michael Gove (intrikánská verze českého Petra Macha). Vášnivá víra v „suverenitu“ a „svobodu“ je pěkná. Pokud je však nedotčená realitou, stává se z ní fanatizmus.

Voliči nejsou o nic uvážlivější než politici, na které si stěžují: Chuť lidí pevněji svírat otěže svých životů je skvělá. Ale možná i proto je často okouzluje, když někdo mluví na plnou hubu: Pokud je někdo odhalen jako lhář, třebaže soudem a opakovaně, lidé řeknou, že jim to nevádí, protože ho prostě mají rádi. Dnes bychom se od takového bezzásadového upřednostňování osobních zálib měli oprostit. Máme totiž stále mnoho, co můžeme ztratit.

David Růžicka
ilustrace: www.dezeen.com

Vakeras romanes 8

e Evropa	Evropa
Adaj dživas.	Tady žijeme.
Sam buter sar 12 milioní.	Je nás víc jak 12 miliónů.
Adaj hin amaro kheriben.	Zde je náš domov.
Dživas čorikanes.	Žijeme skromně.
Dživas pařivales, sar kampil.	Žijeme poctivě, jak se patří.
Hin but čore Roma, the barvale.	Je dost chudých Romů i bohatých.
Vakeras jekha čhibaha.	Hovoříme jedním jazykem.
Dovakeras amen pro calo svetos.	Domluvíme se na celém světě.
Chudas paš peste?	Držíme spolu?
Na.	Ne.
Soske?	Proč?
O Del džanel soske.	Bůh ví proč.
Andre Anglija dživen amare Roma.	V Anglii žijí naši Romové.
Keren buři.	Pracuji.
Phiren andre školi.	Chodí do škol.
Sikhfon.	Studuji.
E Evropsko unia pre amende dikhel.	Evropská unie nás podporuje.
Našři pes rozperel.	Nesmí se rozpadnout.
Ma daran řisosar.	Nebojte se ničeho.
O Del amenca.	Bůh je s námi.

Jan Horváth

Evropská unie a Romové

Romové žijí téměř ve všech zemích Evropy. Říká se, že v Evropě žije kolem 12 milionů romských občanů. Kaldaraši, Sinti, Rumungri, Vlachike, Kale, Bůh ví, jak se ještě nazývají. Máme svůj jazyk, bohatou společnou historii, vlajku i bídu a utrpení. Rasismus je všude velmi rozšířený, hodně z nás nemá slušné bydlení, dobrou práci, dobrý život.

V bohatých zemích jako je Británie, Francie, Itálie nebo Německo někteří Romové kočují z místa na místo. Vykonávají svoje řemesla, žijí po svém, dle tradic. V chudých zemích jako v Bulharsku, Rumunsku, na Slovensku žijí v romských osadách. Nemohou najít práci, žijí velice chudě. Migrují na západ Evropy za lepším životem.

Co se stane, kdyby se Evropská unie rozpadla? To by bylo neštěstí. Nemůžeme to dopustit. Víím, že náš život je těžký, moc těžký, nicméně žít se musí. Máme děti a ony se jednou snad budou mít lépe než my. Co pro to máme udělat? Žít poctivě, skromně, s Bohem v srdci. Žít dle tradice a s úctou jeden k druhému.

To je naše cesta.

Jan Horváth

Evropsko unia the o Roma

O Roma dživen talam andre savore thema. Phenel pes, hoj andre Evropa dživen buter sar 12 milioní Roma. O Kaldaraša, Sinti, Rumungre, Vlachi-ke, Kale, o Del džanel, sar pes savore vičinen. Hin amen jekh čhib, jekh barvalři historija, jekh čoripen. O rasismus hin igen zoralo perdal amen-de. But amendar nane lače khera, lače buřa, lačo dživipen.

Andro barvale thema sar hin e Britanija, Francija, Italija, Nemciko vare-save Roma phiren than thanestar. Keren peskeri buři the dživen pal peske-ro. Andro čoreder thema, andre Bulgarija, Rumuřija, pre Slovensko, o Roma bešen andro romane gava, andro baro čoripen. Našři arakhen ajsi buři, so len řikerela andro dživipen. Ta phiren, traden andro barvale the-ma, kaj e buři te arakhen.

So pes ačhela, sar kala thema džana avri andal Evropsko unia? Ela bibacht. Našři domukhas oleske. Džanav, hoj amaro dživipen ehin buter pharo sar loko. No, the avka musaj te dživas. Hin amen čhave. U jon jekhvar dživena feder sar amen. So prřoda te kerel? Te dživel miřtes, le Devleha andro jilo. Te dživel pařivales.

Oda hin amaro drom.

Jan Horváth

O prazňini he o linaj

Aviľas amenge o linaj, le ĉhavorenge, so phiren andre škola, bare prazňini. Avri baro kham the o d'ivesa but bare. Varekana hin d'ivesa, so na džanas, so te kerel, ta sam khere. O ĉhavore peske phiren paš o paňi, ke peskri famil'ija, pro festivali, tabori, the ĉa kavka avri jekhetane peskre kamaratenca.

O romňija le romenca peske phiren pre dovolenka andre cuzina paš o moros, ehin lenge but laĉhes. Odoj phiren ĉa o džene, so len ehin but love. O ĉore manuša hine sako berš khere, the dživen peskro dživipen he bi e dovolenka.

O terne peske phiren avri peskre džuvľenca andro veš, raťi pes chuden vastendar, the ĉumiden pes. Varesave phiren andro kraĉmi te maťuvel abo pro diskoteki, te arakhel neve dženen. Lengre daja pes pal lende daran, the jon peske na den te phenel. Pre aver sera ehin daja, so peskre ĉhavoren podporinen, hoj peske te džan pro tabori pre duj ĉi trin kurke. Ehin lenge varekana phares pro jilo, hoj na dikhen peskre ĉhaven, aľe mi sikhľuven peske.

Avľahas bi laĉhes, te bi peske o ĉhave pro prazňini arakhľanas varesavi brigada, prindžard'anas bi paľis, sar phares pes kerel avri o love. Ehin brigadi, kampol ĉa pal lende te ginel.

Sar pes phenel, všadzik ehin vareso nalaĉho, ehin maškar amende pherdo manuša, so amenge keren nalaĉhes, ehin bari kriminalita. Mangas le Devles, hoj pes ňikasko ňiĉ te naaĉhol andro linaj the prazňini.

Sar peske te kerel radost'a andro linaj the prazňini?
phiren dromenca
na bešen khere, aľe keren vareso
grilinen (varekana ke raťate, sar džala tele o kham)
phiren pro tabori
phiren pro festivala
phiren peske paš o paňi
phiren le ĉhavenca andro zabavno centra
džan andre zoologicko bar la famil'ijaha the le ĉhavorenca
športinen
phiren andro veš

Veronika Kačová

Prázdniny a léto

Přišlo nám léto a dětem, které navštěvují školy, zase velké prázdniny. Venku horké slunko a dny opravdu dlouhé. Někdy jsou dny, kdy nevíme, co dělat, tak jsme doma. Děti chodí k vodě, navštěvují svoje rodiny, chodí na festivaly, táboři, nebo se někdy jen tak loudají venku se svými kamarády.

Lidé si jezdí na dovolené do cizích zemí k moři, je jim moc dobře, užívají si léto. Rodiny, které peníze nemají, si bohužel dovolenou užívat nemohou, tak zůstávají každý rok doma a žijí své životy i bez dovolené.

Mladí se často spolu procházejí ven do lesa, večer se drží za ruce a líbají se. Někteří se rozhodnou zajít do hospody se opít nebo také někdy na diskotéku si zatancovat, spřátelit se s novými lidmi. Jejich maminky o ně mají strach, ale děti si nedají říct. Na druhou stranu jsou zase maminky, kteří své děti podporují, aby si prázdniny i léto spokojeně užily, přihlašují je na různé tábory, na dva až tři týdny. Je jim někdy smutno, že své ratolesti nevidí, ale ať si zvykají.

Bylo by fajn, kdyby si starší děti o prázdninách našly brigádu, naučily by se aspoň, jak si více vážit hodnoty peněz. Nabídky brigád jsou, jen je třeba o nich vědět a sledovat je.

Jak se říká, všude na nás číhá nějaké nebezpečí nebo rizika. Je mezi námi hodně lidí, kteří nám chtějí ublížit, všude je velká kriminalita. Prosíme Boha, aby se v létě a o prázdninách nikomu nic nestalo.

Jak si užít léto a prázdniny?
cestujte
nesed'te doma, ale začněte něco podnikat
grilujte (někdy k večeru, až zapadne slunko)
jezděte na tábory
sledujte festivaly a navštěvujte je
jezděte k vodě
navštěvujte zábavná centra pro děti
navštěvujte zoologické zahrady s rodinou a dětmi
sportujte
choďte do lesa

Veronika Kačová

Zájem Romů o vzdělání roste, letos rekordně vyhledávali doučování

Brno, 29. června – V letošním školním roce vyvrcholil trend poptávky romských rodičů po doučování pro jejich děti. Potvrzuje se tak postřeh, že romská komunita stále více vnímá, jak potřebné je vzdělání pro úspěšnou budoucnost. Muzeum romské kultury v Brně, které doučování žákům nabízí, letos přijalo asi o čtvrtinu více zájemců než loni a muselo hledat nové dobrovolníky. Podobné programy mohou od září pomoci při zavádění zákona o inkluzivním vzdělávání do školské praxe.

Sedmiletý Vojta žil se svou rodinou část školního roku ve Velké Británii, kde také chodil do první třídy. Když přestoupil na českou školu, měl velké problémy se čtením, spolužáci se mu posmívali a matka Simona Horváthová proto poprosila o pomoc právě Muzeum romské kultury.

„Teď po třídních schůzkách jsem konečně měla radost, Vojta se hodně zlepšil a i paní učitelka ho chválila a chce se mu věnovat, jsem za to moc ráda. Pořád dětem říkám, že nemůžou skončit jako my, na úřadu práce, musí se učit a snažit mnohem víc,“ hodnotí Simona Horváthová výsledky doučování, na které Vojta chodí čtyřikrát týdně a které ho čeká i o prázdninách, aby do začátku druhé třídy dohnal náskok svých spolužáků.

Podobně jako Vojta docházelo na doučování v Muzeu romské kultury letos 74 dětí, většina jednou týdně. Se školní přípravou jim pomáhá 57 dobrovolníků a pět externistů, kteří odučili 1800 hodin.

„Poptávka ale již převyšuje naše prostorové i kapacitní možnosti, upozadili jsme volnočasové kroužky, abychom se mohli soustředit na školní aktivity. Velké poděkování patří všem dobrovolníkům, pro které byl letošní rok opravdu náročný,“ říká ředitelka Muzea romské kultury Jana Horváthová. A dodává, že velkým zadostiučiněním pro všechny byly výsledky přijímacích zkoušek devíti doučovaných devětááků – šest jich bude pokračovat ve studiu na maturitních oborech a zbytek na středních odborných učilištích.

Kladně hodnotí doučovací aktivity i učitelé. „Pokud se žáci naučí určité pravidelnosti a odpovědnosti za vlastní vzdělávání, je to určitě dobrá věc. Mnoho žáků totiž nemá možnost získat pomoc v rodině a doučování s lektory je jediná mož-

foto: Lenka Mitrenga

nost, jak se doučit problémovou látku,“ říká učitelka z brněnské ZŠ Husova Bohumila Kroupová.

Upozorňuje ale, že aby opatření fungovalo, musí být zájem žáků i celé rodiny o pomoc skutečný. Někdy děti či rodiče slíbí, že půjdou na doučování a tím pak považují problémovou situaci za vyřešenou, ale na doučování pravidelně nedochází. „Proto je velmi vhodné úzce spolupracovat se školou a navzájem si poskytovat informace o tom, jak dítě chodí na doučování,“ dodává Bohumila Kroupová, která má v 6. ročníku celkem sedm romských dětí.

Její slova potvrzuje i koordinátorka programu doučování Muzea romské kultury Petra Bandouchová: „Doučování je z velké části o komunikaci, která s naší pomocí probíhá lépe mezi všemi stranami, školou, dětmi i jejich rodiči. Je to proces budování důvěry a vztahů a to nějakou dobu trvá. Výsledky ale už máme, i ti rodiče, kteří měli špatné zkušenosti nebo nám nevěřili, se dnes chodí ptát a spolupracují s námi.“

Muzeum romské kultury, které sídlí přímo v centru brněnské vyloučené lokality Cejl, nabízí doučování již dvanáct let. Za tu dobu pomohlo se školní přípravou téměř tisícovce dětí, tedy asi pětina všech nezletilých Romů v Brně. Své zkušenosti by chtělo zúročit i v příštím školním roce, kdy vstoupí v platnost nový zákon o inkluzivním vzdělávání.

„Nový zákon je pro české školství určitě výzvou, ale také příležitostí odstranit segregaci ve vzdělávání, která ve vztahu k romským i jiným dětem stále trvá. Muzeum romské kultury dlouhodobě pomáhá jednotlivcům dosáhnout lepšího vzdělání skrze doučování a další podporu. Školám i dalším, které inkluze ve vztahu k romským dětem zajímá, jsme k dispozici a v této oblasti budeme i nadále intenzivně pracovat,“ uzavírá ředitelka Muzea romské kultury Jana Horváthová.

Alica Sigmund Heráková
Muzeum romské kultury
foto: hatefree.cz

Popularita Merkelové stoupá

Německá kancléřka Angela Merkelová se těší největší oblibě od počátku uprchlické krize. Pozitivně její práci hodnotí 59 procent Němců, naposledy takového výsledku dosáhla loni v září. Ukázal to průzkum společnosti Infratest dimap pro televizi ARD a deník Die Welt. Podle průzkumu přispěla k růstu popularity Merkelové debata o přínosech Evropské unie, která se vedla v souvislosti s referendem, v němž Britové v červnu rozhodovali o dalším setrvání své země v EU.

Proti červnu se obliba Merkelové zvýšila o devět procentních bodů. Ve stejném období posílilo také přesvědčení o výhodnosti člen-

ství Německa v EU – zatímco v červnu bylo o výhodách členství přesvědčeno 39 procent Němců, po takzvaném brexitu jich je už 52 procent. Merkelová se přitom výrazně zasazuje o pokračování evropského projektu i přesto, že se z něj Londýn vyčlení.

Z rostoucí podpory Merkelové těží i její konzervativní unie CDU/CSU. Ve volbách by pro ni teď hlasovalo 34 procent Němců, o dva procentní body více než v červnu. Koaliční sociální demokracie (SPD) si připsala navíc jeden procentní bod a hlasovalo by pro ni 22 procent lidí. Opoziční Zelení a Levice by získali stejně jako před měsícem

13, respektive devět procent voličů.

Ztrácí naopak populistická Alternativa pro Německo (AfD), která se vymezuje proti imigrantům a proti Evropské unii. Stranu by nyní volilo dvanáct procent lidí, o tři procentní body méně než před měsícem. Podle autorů průzkumu je to dáno i debatou po britském referendu, v níž Němci začali více dávat najevo podporu EU.

Spokojenost s členstvím v unii však neznamená, že by Němci kladně hodnotili i předsedu Evropské komise Jeana-Clauda Junckera. S jeho prací je podle průzkumu spokojeno jen 38 procent dotázaných.

ČTK, foto: Wikipedie

Zemřel židovský spisovatel a nositel Nobelovy ceny za mír Elie Wiesel

2. července, ve věku 87 let zemřel známý židovský spisovatel a nositel Nobelovy ceny za mír Elie Wiesel, který prošel nacistickými koncentračními tábory v Osvětimi a v Buchenwaldu. O jeho úmrtí informovala izraelská média a kancléř jeruzalémského památníku Jad vašem.

Wiesel vydal na čtyři desítky románů, povídkových sbírek a esejů, z nichž se většina točí kolem holokaustu a otázky, proč k němu došlo a jak s takovým otřesným zážitkem lze žít. Wiesel, který se narodil v židovské chasidské komunitě na severu Rumunska, byl v patnácti letech i se svou rodinou zařazen do transportu. Z rodiny přežil pouze on a dvě jeho starší sestry. Matka a třetí sestra zahynuly v Osvětimi, otec, se kterým dlouho společně snášel útrapy táborů smrti, zemřel během takzvaného pochodu smrti do Buchenwaldu.

V češtině začaly vycházet Wieselovy knihy až po pádu komunismu. V českém překladu vyšly například populární knihy Bible: Postavy a příběhy a Talmud: portréty a legendy, dále kniha rozhovorů Zlo a exil, vzpomínkový Návrát do Sighetu, Noc, Pátý syn, Příběhy proti smutku, Příběhy o naději nebo Příběhy o důvěře.

V roce 1986 dostal Wiesel za své aktivity Nobelovu cenu za mír a poté založil společně se svou ženou Marion, se kterou mají syna Elishu, Nadaci Elieho Wiesela pro lidstvo.

Je držitelem i řady dalších prestižních cen a společně s bývalým českým prezidentem Václavem Havlem, který ho nazval „ztělesněným svědomím lidstva“, inicioval vznik pražského Fóra 2000.

Wiesel několikrát navštívil ČR. Poprvé se na české půdě ocitl v lednu 1945 v nákladním vlaku, který mířil z Osvětimi do Buchenwaldu a na krátkou dobu se zastavil v Praze.

Americký prezident Barack Obama židovského spisovatele označil za „jeden z velkých morálních hlasů naší doby“ a „svědomím světa“. Wiesel podle něj byl mimo jiné „živoucím pomníkem“ holokaustu.

K úmrtí spisovatele se vyjádřil i český ministr kultury Daniel Herman. „Odchod Elieho Wiesela na věčnost znamená těžkou ztrátu pro celé lidstvo. Druhou stranou je otázka věku; ten připravuje svět o tyto živé svědky velkých událostí 20. století. Elie Wiesel přežil holokaust a patřil mezi ty výjimečné autory, kteří dokázali tuto zkušenost vtělit do působivé tvorby. Je to člověk, před jehož životem a dílem se skláním v hluboké úctě a opakuji s naším prezidentem Václavem Havlem, že byl ztělesněným svědomím lidstva. Jsem velmi rád, že jeho odkaz v podobě Fóra 2000 můžeme ochraňovat a do budoucna rozvíjet,“ uvedl Herman v tiskovém prohlášení ministerstva kultury.

František Bikár, romea.cz

Masakr v Dallasu: potom co policisté zabili dva černochoy, střelec zabíjel bělošské policisty.

Útočníci zabili v americkém Dallasu pět policistů a dalších šest zranili během jinak poklidné čtvrté demonstrace proti policejnímu násilí na černoších. Policie v souvislosti s útokem zatkla tři lidi, z toho jednu ženu. Jednoho z podezřelých obklíčila v garážích v centru města. CNN po několika hodinách s odvoláním na policii oznámila, že je mrtev. Americký prezident Barack Obama incident odsoudil.

Policie: Střelba měla rasový motiv, směřovala na bílé policisty

Zatím není zcela jasné, kolik odstřelovačů se do čtvrtého útoku zapojilo. Zabítý muž ale před smrtí tvrdil, že nepatří k žádné skupině a že útočil sám. Jeho motiv byl zřejmě rasový. Zabíjet chtěl podle svých slov především bílé policisty.

V několikahodinovém rozhovoru s policejním vyjednavatelem střelec mimo jiné uvedl, že je naštvaný kvůli policejnímu násilí vůči příslušníkům černošské komunity v USA, a chce proto zabít bělochy, hlavně příslušníky policie.

Po neúspěšném vyjednávání se policie rozhodla muže, který se zbarikádoval v garážích, zneškodnit a vyslala k němu policejního robota s trhavinou, po jejímž výbuchu muž zahynul. Šéf dallaské policie David Brown tak vyvrátil dosavadní informace, že muž spáchal sebevraždu.

Přesný počet podezřelých Brown uvést odmítl. Není tak jasné, zda zabítý střelec byl jediným pachatelem, jak sám tvrdil. Dosud se hovořilo přinejmenším o dvou odstřelo-

vačích. „Najdeme vás a přivedeme k odpovědnosti,“ obrátil se policejní šéf k možným komplicům zabitého střelce.

V závěru tiskové konference Brown i starosta Dallasu Mike Rawlings vyzvali veřejnost ke spolupráci a k vyjádření podpory policii. „Potřebujeme vaši podporu, abychom vás mohli chránit před těmi, kteří jsou zodpovědní za tyto tragické události,“ uvedl Brown.

Bezpečnostní složky pátraly také po nastražených výbušninách, kterými hrozil podezřelý, jehož policisté obklíčili v garážích. Podle policejní mluvčí se ale zatím žádné nenašly. Zatím neznáme všechna fakta, ale útok v Dallasu byl „bru-

tální, chladnokrevně naplánovaný a opovrženíhodný“, řekl během summitu NATO ve Varšavě americký prezident Barack Obama. Dodal, že už hovořil se starostou Dallasu, nabídl mu pomoc a vyjádřil soustrast.

Demonstrace proti policejnímu násilí na černoších

V Dallasu se stejně jako na dalších místech USA konaly demonstrace v souvislosti se zastřelením dvou černochoy při policejních kontrolách v minulých dvou dnech. Protest byl zcela poklidný až do chvíle, než se ozvaly první výstřely. K tomu došlo ve čtvrtek okolo 20:45 místního času (dnes 3:45 SELČ).

Jeden ze svědků, který scénu pozoroval ze svého bytu, řekl CNN, že viděl zabít jednoho policisty. Podle něj se zdálo, že útočník měl akci dobře naplánovanou. „Vypadalo to jako poprava. Postavil se za policistu, když už ležel na zemi, a střelil ho možná třikrát nebo čtyřikrát do zad,“ dodal.

Zraněna byla také jedna civilistka, která se podle AP snažila během střelby chránit své syny.

Minnesotský guvernér: Přístup policistů byl rasistický

Federální ministerstvo spravedlnosti ve čtvrtek zahájilo vyšetřování smrti černochoy v Minnesotě a v Louisianě, kteří zemřeli při zá-

sazích policie. V Minnesotě byl několikrát výstřely při běžné dopravní kontrole ve středu zabit Philand Castile, kterého policisté zastavili kvůli rozbitému světlu. K velkému pobouření veřejnosti přispělo živé video ze zásahu, které jeho přítelkyně umístila na Facebook. Přístup policistů odsoudil minnesotský guvernér, který jej označil za rasistický. V Louisianě o den dříve zemřel Alton Sterling, kterého policie kontrolovala na základě anonymního oznámení, že má u sebe zbraň.

Policie v USA ohlásila další dva útoky

Americká policie dnes po masakru v Dallasu ohlásila další dva útoky. Oba se odehrály ve státě Georgie – jeden na předměstí Atlanty a druhý na jihu ve Valdostě. Informace o zraněných podle agentury AP prozatím nejsou.

Na atlantském předměstí Roswell útočník střelil na hlídkujícího policistu z jedoucího vozu; policie útočníka dopadla po krátké honičce, při které muž havaroval. Jedenadvacetiletý útočník palbou policistu a ani jeho vůz nezasáhl. Roswellská policie uvedla, že motiv prozatím nezná, muž totiž hovoří s vyšetřovateli jen v omezené míře.

Ve Valdostě na jihu Georgie se do přestřelky dostal policista, který přijel prošetřit zprávu o majetkových škodách. Incident se odehrál na parkovišti před bytovým komplexem. Zatím podle úřadů není jasné, zda byl někdo zraněn.

Zdeněk Ryšavý, ČTK
foto: LM Otero

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798

e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz

MHD: tram. 2, 4, 11, zast. Tkalcovská, tram. 3, 5, 9, zast. Dětská nemocnice

MUZEUM ROMSKÉ KULTURY

červenec–září 2016

OTEVÍRACÍ DOBA V NEDĚLI PRODLOUŽENA DO 18⁰⁰ (poslední vstup v 17¹⁵)

STÁLÁ EXPOZICE

„PŘÍBĚH ROMŮ“

Dějiny Romů od starověké Indie až po události II. světové války a současnost. Prezentace je rozložena do šesti výstavních sálů, kde za doprovodu romské hudby zhlédnete kromě unikátních historických sbírkových předmětů i umělecká díla a filmové dokumenty, to vše v atraktivních kulisách expozice. Exponáty doplňují originální dioramata, imitující reálné situace ze života Romů. Možnost komentovaných prohlídek v ceně vstupného po předchozí domluvě.

PŘECHODNÁ VÝSTAVA:

24. 6.–18. 9. Smoky pictures, Ron Glasbeek (NL)
Výstava obrazů nizozemského umělce Rona Glasbeeka, který zachycuje život skupiny Sintů v období před, během a po II. světové válce unikátní výtvarnou technikou. Autor používá více odstínů šedé barvy, akryl doplňuje kávou a postavy na svých obrazech zahluje do oblaků kouře.

DALŠÍ AKCE PRO VEŘEJNOST

16. 8. – 21. hod. Čarovné oči & the Harmonic Play
Letní kino Brno – Střed, Dominikánská 2
Promítání němému filmu za doprovodu živé romské hudby v podání THE HARMONIC PLAY. Melodramatický snímek s tématem „cikánské lásky“ Václava Kubásky z roku 1923 je zároveň historickým unikátem, jednou z filmových lokací je zaniklá romská osada v Oslavanech u Brna.

21. 8. 2016 Pietní shromáždění k uctění obětí romského holocaustu v Hodoníně u Kunštátu
V roce 2016 si společně připomeneme 73. výročí hromadného transportu Romů z tábora v Hodoníně u Kunštátu do koncentračního tábora v Osvětimi, který proběhl 21. 8. 1943. Akce bude zahájena na „Žalovně“ v 11 hodin na místě hromadných hrobů bývalého tzv. cikánského tábora. Na místo konání a zpět do Brna bude vypraven autobus od muzea. Bližší informace budou včas zveřejněny na webu muzea.

VOLNÉ VSTUPY DO VÝSTAV – Každou první neděli v měsíci a 2. srpna, 11. a 28. září.
Otevírací doba • po a so zavřeno • út–pá 10–18, poslední vstup 17¹⁵ • ne 10–18, poslední vstup 17¹⁵

ROMANI GILI OLOMOUC 30.7.2016

LETNÍ KINO HOBLINA, UL. PEKÁRNÍ, OLOMOUC, 14 - 20 HODIN

IMPERIO PŘEROV, DAKTAR - LUCKA, BOBAN ŠUMPERK, GIPSY BACHT, GIPSY RYTMUS, MIX - SRNM, VYŠKOV, NÁKLO, PROSTĚJOV, KOLÍN, JIŘÍ SOMSI, PETR ČECH RÝMAŘOV, KÁJA Z PODOLINĚC

KHALE JAKHA CHARITA OLOMOUC, LÁČE JILORKA, CHARITA PŘEROV, KARIKA OLOMOUC, JAGORI OLOMOUC, TERNORE, BÁRE ČAJA, ČÁVE SRNM

Pořadatel: SRNM Olomouc
kontakt: olomouc@srnm.cz,
tel.: 585154296, mob.: 604317490
web: www.srnm.cz,
facebook.com/SRNM.cz

9. ročník festivalu se uskuteční za finanční podpory
Ministerstva kultury ČR a Statutárního města Olomouce

TANEC

Předplatné Romano hangos

příjmení, jméno:
název organizace:
adresa, PSČ:
e-mail: telefon:
počet objednaných výtisků:

způsob platby: ☐ hotově ☐ složenkou
☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol:
☐ bankovním převodem na fakturu

vyplněný formulář zašlete na adresu:

Romano hangos, Bratislavská 65a, Brno 602 00. Fio banka, číslo účtu: 2300661977/2010
cena předplatného pro rok 2016 je 265 Kč

KARVINSKÝ RÔMSKÝ FESTIVAL

17. ROČNÍK
FESTIVALU
RÔMSKÉ KULTURY,
HUDBY A TANCE

KOMANY POR ZÁŠTITOU HEJTMANA A HODKOVSKÉHO KRAJE A PRINÁTORA (STATUTÁRNÍHO MĚSTA KARVINY ZA PODPORY MINISTERSTVA KULTURY ČR A JUDIKOVSKÉHO KRAJE V OSTRAVĚ STATUTÁRNÍHO MĚSTA KARVINY

**AREÁL PARKU
B. NĚMCOVÉ
V KARVINĚ-FRYŠTÁTĚ**

SOBOTA 25. ČERVNA 2016

PROGRAM FESTIVALU:
14.30 ZAHÁJENÍ FESTIVALU, UVEDENÍ SLOVO
15.00 - 21.00 VYSTOUPENÍ HUDEBNÍCH SOUBORŮ
21.00 - 01.00 TANEČNÍ ZÁBAVA (HRAJE IMPERIO Z PŘEROVA)

ÚČINKUJÍCÍ:
PARNO GRAS
GIPSY BOYS ULAK
BRILLANT ORCHESTER MILANA OLŠTARA
NOVA LESNA BAND
AMOR DUO
IMPERIO
ADELKA FERENCOVÁ
V.I.P. BAND
GIPSY BARNÁ JUNIOR

MODERÁTOŘI PROGRAMU JIŘÍ RICHARD ŠAMKO A LADISLAV ČORAL
V AKCI BUDETE K DISKOTÉČÁNKY, SOUPESTVÍHÁ A SPOZNAVÁTE AKCENT
OČEKÁVÁNÍ V PRŮBĚHU FESTIVALU ZAISTUJE DOLNÍ OČEKÁVÁNÍ
FESTIVAL SE KONÁ ZA KAŽDÉHO ROČNÍK

**VSTUPNÉ
100,- Kč
DETÍ PO SLEZ
ZDARMA**

SPONZOROVANÍ:
KARVINA (KARVINÁ)
KARVINA (KARVINÁ)
KARVINA (KARVINÁ)
KARVINA (KARVINÁ)
KARVINA (KARVINÁ)
KARVINA (KARVINÁ)
KARVINA (KARVINÁ)
KARVINA (KARVINÁ)
KARVINA (KARVINÁ)
KARVINA (KARVINÁ)

Nabídka inzerce

Ceník:

celá strana 5 000 Kč (rozměr 26×40)

1/2 strany 3 500 Kč (rozměr 26×20 nebo 40×13)

1/4 strany 1 500 Kč (rozměr 13×20)

menší formát – 7 Kč/cm²

Sleva při opakované inzerci na druhé a další vydání 25%
žádosti o inzerci na mail: holomkova@srnm.cz

Vydávání Romano hangos podporuje

Ministerstvo kultury České republiky

**Adresa redakce Romano hangos
a Společenství Romů na Moravě**

Bratislavská 65a, Brno 602 00
tel.: 545 246 673 www.srnm.cz
číslo účtu: 230 0066 1977/2010

